

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 202/03-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. októbra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť I. Z., bytom M., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach vo veci vedenej pod sp. zn. 16 CoP 40/03, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. Z. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2003 doručená sťažnosť I. Z., bytom M. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) vo

veci vedenej pod sp. zn. 16 CoP 40/03 spočívajúcim v odopretí možnosti vyhotovenia odpisu zo spisu právnej zástupkyňi sťažovateľky, ku ktorému došlo 7. marca 2003.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 16 CoP 40/03 spočívajúcim v odopretí možnosti vyhotovenia odpisu zo spisu právnej zástupkyňi sťažovateľky, ku ktorému došlo 7. marca 2003, boli porušené.

Sťažovateľka tvrdí porušenie svojich základných práv na základe toho, že vo veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 16 CoP 40/03 jej zamestnankyňa krajského súdu odoprela možnosť vyhotoviť si kópiu listiny, ktorá bola súčasťou jej spisu. Zamestnankyňa súdnej kancelárie dôvodila tým, že na vyhotovenie kópie je potrebný súhlas predsedu senátu. Sťažovateľka žiadala o vysvetlenie predsedu krajského súdu, ktorý zaujal stanovisko, že postup zamestnankyne súdnej kancelárie bol v súlade s § 44 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Ďalej sťažovateľka uviedla:

„Domnievam sa, že postupom odporcu bolo porušené moje právo na spravodlivé súdne konanie (článok 6 ods. 1 veta prvá Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) a právo konať pred súdom (článok 46 ods. 1 Ústavy SR).

Uvedené práva, okrem iného, podľa môjho názoru pre účastníka znamenajú, že bez právneho dôvodu nemôže byť zbavený oprávnení, ktoré mu právne predpisy upravujúce postup súdu a účastníkov dávajú k dispozícii v súdnom konaní alebo v týchto právach obmedzený. V prípade, ak súd, v tomto prípade odporca, odoprie účastníkovi jeho procesné oprávnenie alebo ho v ňom bez právneho dôvodu obmedzí, poruší tým spravodlivosť súdneho konania a obmedzí ho tým v jeho práve konať pred súdom. Podstatou sporu medzi mnou a odporcom je otázka, či oprávnenie vyplývajúce účastníkovi alebo jeho zástupcovi, vyplývajúce mu z ustanovenia § 44 ods. 1 O. s. p., sú takými oprávneniami, na realizáciu ktorých je potrebný súhlas predsedu senátu. Predmetné ustanovenie neobsahuje zmienku

o tom, že by právo nazerať do spisu alebo robiť si z neho výpisy a odpisy vo vzťahu k účastníkovi alebo jeho právnenému zástupcovi bolo podmienené súhlasom predsedu senátu.

Sám odporca zaujal vo svojej odpovedi mojej právnej zástupkyňi citovanej v článku I. tejto sťažnosti rozporuplný postoj, keď na jednej strane tvrdí, že oprávnenia vyplývajúce z ustanovenia § 44 O. s. p. možno realizovať len s podmienkou súhlasu predsedu senátu, na druhej strane odobruje postup pracovníčky odporcu, ktorá umožnila mojej právnej zástupkyňi nazrieť do spisu bez toho, aby sa na potrebu takéhoto súhlasu odvolávala.

Podľa môjho názoru však znenie ustanovenia § 44 ods. 1 O. s. p. nedáva žiadnu možnosť pre výklad, ktorý by umožnil iný procesný postup súdu pri nazretí do spisu účastníkom alebo jeho zástupcom a pri uplatňovaní práva týchto osôb, robiť si zo spisu odpisy.

V tejto súvislosti si dovoľujem poznamenať, že výklad slova odpis sa nejaví byť v predmetnej veci sporný a že ani odporca nespochybnil, že slovo odpis je synonymom slova kópia. Možno teda zaujať len názor, podľa ktorého, alebo nie je potrebný súhlas pre určené osoby v žiadnom z uvedených prípadov alebo pri všetkých. Pre druhý názor však, ako som už uviedla, neexistuje v texte citovaného ustanovenia žiadna opora.

Podotýkam, že v spornom prípade ide o uplatnenie práva na vyhotovenie odpisu (kópie) účastníkom, resp. zástupcom, a nie situáciu, keď účastník žiada o vydanie úradného potvrdenia o skutočnosti známej zo súdneho spisu, prípadne odpisu niektorej písomnosti po zaplatení súdneho poplatku. Tento postup upravuje ustanovenie § 27 Vyhlášky MS SR o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské sudy. Znenie uvedeného ustanovenia citovaného právneho predpisu však vylučuje, že by mohlo ísť o situáciu vyhotovovania odpisu účastníkmi konania alebo ich právnenými zástupcami podľa ustanovenia § 44 ods. 1 O. s. p. Citované ustanovenie Spravovacieho poriadku totiž hovorí o tom, že predseda senátu môže na žiadosť tých, ktorí to potrebujú na uplatnenie alebo obhajovanie svojich práv vydať úradné potvrdenie o skutočnostiach známych zo spisu, prípadne odpis niektorej písomnosti po zaplatení súdneho poplatku. Pri porovnaní znenia ustanovenia § 44 ods. 1 O. s. p. a citovaného ustanovenia Spravovacieho poriadku je zrejmé, že tieto sa nevzťahujú k rovnakým prípadom. K právu účastníka, resp. zástupcu vyhotoviť si odpis zo spisu zodpovedá podľa môjho názoru povinnosť súdu umožniť realizáciu tohto práva a to nielen tým, že realizáciu tohto práva nebude podmieňovať okolnosťami, ktoré nemajú oporu

v žiadnom zákonnom ustanovení, ale že vytvorí možnosti aj na to, aby uvedené osoby mohli svoje právo aj technicky realizovať a to, či už asistenciou povereného súdneho pracovníka pri vyhotovovaní odpisov účastníkmi alebo inými vhodnými opatreniami.

Občiansky súdny poriadok nemá ustanovenia o tom, za akých podmienok by predseda senátu mohol alebo mal odoprieť súhlas účastníkovi na nazretie do spisu alebo vyhotovenie kópie (odpisu) zo spisu. Už samotný tento fakt núti urobiť záver, že v prípade, že takáto úprava v O. s. p. neexistuje, je to tak preto, lebo rozhodovanie o tejto otázke neprichádza do úvahy.

Inak je tomu v prípade ods. 2 citovaného zákonného ustanovenia, v ktorom sú uvedené podmienky, za ktorých môže predseda senátu povoliť nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy a odpisy iným osobám, než tým, ktoré sú uvedené v ods. 1 zákonného ustanovenia.

Vzhľadom na to, že výklad ustanovenia § 44 ods. 1 O. s. p. sa zdá byť nekomplikovaný a jednoznačný, právna prax ani teória sa nevenujú interpretácii tohto ustanovenia v zmysle akým je predmetom sporu medzi mnou a odporcom pozornosť.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd pri predbežnom prejednaní sťažnosti skúma aj to, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená a či je prípustná.

K základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Do obsahu tohto základného práva možno zaradiť aj právo každého oboznámiť sa so všetkými skutočnosťami rozhodnými pre jeho vec vrátane práva nazerat' do spisu a robiť si z neho odpisy, avšak v súlade so zákonom, ktorý také oprávnenie upravuje (čl. 51 ods. 1 ústavy, § 44 OSP).

Podľa § 44 ods. 1 OSP v znení platnom do 1. septembra 2003 účastníci a ich zástupcovia majú právo nazerat' do súdneho spisu s výnimkou zápisnice o hlasovaní, a robiť si z neho výpisy a odpisy. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia niekomu inému než účastníkovi môže predseda senátu povoliť nazerat' do spisu a robiť si z neho výpisy a odpisy, ak sú pre to vážne dôvody a oprávnené záujmy účastníkov tým nemôžu byť dotknuté. Stabilný a logický výklad tohto ustanovenia vylučuje, aby účastníci a zástupcovia boli zásadným spôsobom obmedzení v práve robiť si odpisy. Rovnako by však bolo nelogické a v rozpore s účelom takého oprávnenia účastníka konania a jeho zástupcu, aby tak mohli urobiť bez súhlasu predsedu senátu, ktorý jediný je oprávnený posúdiť, či niet zákonnej prekážky na to, aby sa určitý odpis zo spisu urobil, napríklad či účastník a jeho zástupca nemienia urobiť odpis z pripojeného spisu, v ktorom už účastník nie je účastníkom konania, z časti spisu, ktorá má povahu utajovanej skutočnosti, a podobne. Napokon, iba predseda senátu je oprávnený posúdiť aj to, či ide vôbec o účastníka, ak sa osoba odvoláva na svoje postavenie účastníka podľa § 94 ods. 1 OSP, pričom nebola ešte do konania pribraná uznesením súdu. Preto ústavne súladným výkladom § 44 ods. 1 OSP najmä so zreteľom na obsah základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je taký výklad, podľa ktorého aj účastník a jeho zástupca si môžu urobiť odpis zo spisu len na základe súhlasu predsedu senátu, ktorý je vo veci zákonným sudcom.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. K iným právnym prostriedkom ústavný súd ráta

nielen tie prostriedky, ktoré majú povahu opravných prostriedkov, ale aj tie, ktorých použitie by mohlo viesť (nemusi) k postupu odstraňujúcemu tvrdené porušovanie základného práva sťažovateľa.

Sťažovateľka podľa týchto východísk a platného právneho stavu (§ 44 OSP v znení do 1. septembra 2003) mala po namietanom porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy požiadať príslušného predsedu senátu, ktorý bol v jej veci zákonným sudcom, o súhlas na vyhotovenie odpisu. Ak tak neurobila, ale priamo sa obrátila na ústavný súd, nevyužila právny prostriedok ochrany jej práva na vyhotovenie odpisu, ktorým bola žiadosť o súhlas predsedu senátu. Ak by predseda senátu odmietol udeliť súhlas alebo by inak znemožnil výkon oprávnenia sťažovateľky podľa § 44 ods. 1 OSP, dalo by sa uvažovať o tom, či tu je alebo nie je ešte ďalší prostriedok ochrany práva sťažovateľky, ktorý možno považovať za súčasť základného práva na spravodlivý proces, ale z iných dôvodov, než sú uvedené v sťažnosti.

V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že okrem vyhotovenia odpisu (žiadosti o taký odpis) mohla sťažovateľka v súlade s jej procesnými oprávneniami požiadať krajský súd o doručenie podania otca (účastníka konania) zo 17. decembra 2002 (§ 42 ods. 3 i. f. OSP).

Z uvedeného vyplýva, že sťažnosť je v časti, v ktorej namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, neprípustná.

***K právu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane
ľudských práv a základných slobôd***

Sťažovateľka namietla, že postupom krajského súdu (odopretie možnosti vyhotoviť odpis) došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie jej veci v primeranej lehote.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach. Záležitosťou v zmysle

tohto článku dohovoru treba rozumieť vec samú alebo veci, ktoré s takou vecou priamo súvisia, napríklad predbežné opatrenie. Takou záležitosťou nemôže byť jednotlivé, hocijako významné procesné oprávnenie účastníka konania. Účastník sa na súd neobracia so žiadosťou o ochranu jednotlivého procesného oprávnenia, ale vždy o ochranu svojho občianskeho práva, ktoré musí mať materiálnu povahu alebo procesnú povahu s materiálnym dopadom na právne postavenie účastníka, napríklad trovy konania, exekučné spory o prípustnosť exekúcie a podobne.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci - krajského súdu v občianskoprávnom konaní nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označila sťažovateľka, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom, porušenie ktorých sa namietalo. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd uzavrel, že namietaný postup krajského súdu nemôže byť v žiadnej reálnej súvislosti s právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to uvádza sťažovateľka. Takúto súvislosť nemožno vyvodiť z jediného úkonu krajského súdu, ktorý bol urobený mimo konania len v súvislosti s postupom zamestnankyne súdu. Preto je táto časť sťažnosti zjavne neopodstatnená.

Na základe týchto záverov a právneho hodnotenia skutkových okolností uvedených v sťažnosti a v jej prílohách (žiadosť o vysvetlenie a odpoveď krajského súdu) ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú a neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2003